

Verlenging van den termijn, gedurende welken de wet van 19 Januari 1890 (*Staatsblad* n°. 1) van kracht blijft.

hoefde te wachten op het einde van het onderzoek, indien dit tot een anderen tak van volksbestaan werd uitgebreid, en dat voorts de Commissie een ruim gebruik kon maken van de bevoegdheid haar bij art. 4 der wet van 19 Januari 1890 gegeven, om zich deskundige personen te assumeeren. Ook ware het mogelijk deze Commissie door eene andere, speciaal met het oog op den landbouw gekozen, te doen vervangen, of met eene geringe wetswijziging het aantal harer leden uit te breiden.

De meening van enkele leden, dat, indien de Regeering genegen mocht wezen aan den wensch der leden, die uitbreiding van het onderzoek verlangden, gehoor te geven, zij er tevens op bedacht moest zijn in dat onderzoek te doen opnemen de verhouding tusschen grondeigenaars en pachters, werd door andere leden niet gedeeld. Daaromtrent leverden inderdaad de verslagen der Landbouwcommissie zeer vele gegevens.

Sommige leden achtten de voorgestelde verlenging van den termijn met zes maanden te kort, voor hetgeen nog onderzocht moest worden.

Afgescheiden daarvan wenschte men de vraag te stellen, of de Commissie, bij aanneming van dit wetsontwerp, op 1 Juli 1892 gedefungeerd heeft, ook in dien zin, dat zij geen verslag meer kan uitbrengen, dan wel of op dat tijdstip alleen hare speciale bevoegdheden ten behoeve van het onderzoek ophouden, en haar bestaan niettemin bij Koninklijk besluit zal kunnen verlengd worden, opdat het uitbrengen van een eindverslag met bepaalde conclusiën mogelijk zou worden. Meent de Regeering dat dit laatste veilig kan geschieden, ook met het oog op de comptabiliteit, en zoo ja, is zij dan geneigd daartoe zoo noodig een Koninklijk besluit uit te lokken?

In verband hiermede werd de wenschelijkheid betoogd, dat de Commissie nu reeds afzonderlijke conclusiën over verschillende afgewerkte onderdeelen zou uitbrengen. In het bijzonder had men daarbij het oog op het onderzoek betreffende de middelen van vervoer.

Voorts meende men, dat de raadpleging der omvangrijke verslagen niet weinig vergemakkelijkt zou worden, indien daarop registers of klappers werden samengesteld en uitgegeven. Op de verslagen der vorige Enquête-commissie verscheen een alphabetisch register uit de getuigenverhooren. Men zou het zeer op prijs stellen, indien, hetzij de Regeering, hetzij de Staatscommissie, binnen korten tijd op de eene of andere wijze in deze behoefte kon voorzien, daar men niet inzag, waarom daarmede tot den afloop der geheele enquête moest worden gewacht. Het werd bijna onmogelijk genoemd zich thans uit de enquête-verslagen een oordeel omtrent een of ander bepaald punt te vormen.

Ten slotte werd de klacht vernomen dat aan de nieuwe leden der Kamer slechts de sinds September verschenen Enquête-verslagen verstrekt werden. Zijn er indertijd niet genoeg exemplaren gedrukt? Zoo neen, zouden er overwegende bezwaren bestaan, alsnog een aantal exemplaren te doen drukken?

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 13ten November 1891.

HARTOGH.
SMEENGE.
DE KANTER.
ROESSINGH.
HELDT.

(42. 5.)

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

Naar aanleiding van de opmerkingen, betreffende dit wetsontwerp in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, blijkens het Voorloopig Verslag van 13 November 1891 gemaakt, hebben de ondergeteekenden de eer het volgende te antwoorden.

Met het oog op den reeds vrij gevorderden arbeid van de Commissie van Enquête, acht de Regeering het minder gewenscht thans nog haar tevens op te dragen den veldarbeid in haar onderzoek op te nemen, al zouden de ondergeteekenden geen bezwaar gehad hebben, hare taak, bij de oorspronkelijke omschrijving daarvan, ook daartoe uit te breiden. Zooals trouwens ook in het Voorloopig Verslag te recht wordt opgemerkt, zou dergelijk onderzoek wederom een zeer lang tijdsverloop in beslag nemen,

terwijl het wenschelijker voorkomt dat thans allereerst worde overgegaan tot het afwerken der reeds zoo ver gevorderde taak, tot het rangschikken van het vele reeds verzameld materiaal en tot het maken van de gevolgtrekkingen, noodig om tot een practisch resultaat te leiden. Daarenboven zou het, om een volledig en doeltreffend onderzoek naar den veldarbeid mogelijk te maken, niet voldoende zijn dat de afdeelingen gebruik maakten van hare bevoegdheid om zich ter zake deskundigen te assumeeren, maar zou eene aanvulling of wijziging van de Commissie vermoedelijk bepaald noodig zijn. De leiding van de verhooren kan toch bezwaarlijk worden overgelaten aan de tot bijwoning van de zittingen uitgenoodigde personen, maar behoort in handen te blijven van de leden der Staatscommissie zelve.

In overeenstemming met de meening van sommige leden, die de voorgestelde verlenging van den termijn met zes maanden te kort achten, heeft de Staatscommissie zelve na de indiening van dit ontwerp, in afwijking van een vroeger advies, voorgesteld de wet van 19 Januari 1890 (*Staatsblad* n°. 1) tot 1 October 1892 van kracht te doen blijven.

Daar tegen is geen bezwaar. In dien zin wordt het Eenig artikel van de wetsvoordracht thans gewijzigd.

De Regeering is van oordeel dat bij aanneming van dit wetsontwerp, de Commissie op 1 October 1892 zal hebben gedefungeerd, omdat zij haar ontstaan dankt aan de wet en dus met die wet vervalt. Na dien datum kan zij derhalve niet meer als zoodanig werkzaam zijn. Mocht intusschen nader blijken dat voldoende tijd ontbreekt om de verlangde verslagen en noodige voorstellen tijdig gereed te maken, dan is de Regeering alleszins bereid maatregelen te nemen ten einde de Commissie tot een en ander in staat te stellen.

Over het nu reeds uitbrengen door de Commissie van afzonderlijke conclusiën over verschillende afgewerkte onderdeelen, alsmede over het samenstellen van registers of klappers op de verschenen verslagen, zal met haar in overleg worden getreden.

De ten slotte uitgesproken klacht schijnt op een misverstand te berusten. Aan de nieuwe leden der Kamer werden de sinds September II. verschenen Enquête-verslagen verstrekt, doch de eerst-ondergeteekende verklaarde op daartoe gelane aanvraag zich dadelijk bereid om aan de nieuwe leden, die er prijs op stelden en nog niet in het bezit waren van de verschenen bundels, op aanvraag ook een exemplaar van de ontbrekende te doen verstrekken, voor zooveel daartoe gelegenheid bestaat.

Van dit aanbod werd door sommige leden gebruik gemaakt. Bij den beperkten voorraad der nog aan het Departement van Justitie voorhanden exemplaren, is het echter noodig, voor verdere uitgifte eenig voorbehoud in acht te nemen.

De Minister van Justitie,
SMIDT.

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,
C. LELY.

(42. 6.)

NOTA VAN WIJZIGING.

Aan het slot van het **Eenig artikel** wordt in plaats van » Juli » gelezen » October ».

(42. 7.)

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot verlenging van den termijn, gedurende welken de wet van 19 Januari 1890 (*Staatsblad* n°. 1) van kracht blijft, is, na kennis genomen van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld den 1sten December 1891.

HARTOGH.
SMEENGE.
DE KANTER.
ROESSINGH.
HELDT.